

AVLSPLAN FOR HAFLINGER

NORSK

Fastsatt av Styret i Norsk Hestesenter første gang 29.mars 2006,
endret 4.juli 2006.

Innhold

INNHold	2
REVISJONSOVERSIKT	3
1 INNLEDNING	4
2 RAMMEBETINGELSER FOR AVLSARBEID PÅ HEST I NORGE	4
2.1. HESTEHOLDETS OMFANG OG BRUKERE AV HEST	4
2.2. AVLSDYRBESTAND OG AVLSSTRUKTUR	5
2.3. ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER FOR AVLSARBEIDET	7
2.4. FAGLIG UTVIKLING OG SAMARBEID	8
3 GENERELL AVLSMÅLSETTING PÅ HEST	8
4 AVLSMÅLSETTING FOR HAFLINGEREN	9
4.1 HISTORIEN TIL HAFLINGEREN	9
4.2 OPPHAVET TIL RASEN.....	10
4.2.1 Navngivning.....	14
4.3 HAFLINGERAVLEN I DAG OG I FRAMTIDEN	14
4.3.1 Nasjonalt og internasjonalt ansvar. Kulturarv og gamle tradisjoner – nye tider	14
4.3.2. Overordna ansvar - bevare rasetype, særpreg og mangfold.....	14
5 AVLSMÅL	15
5.1 RASEBESKRIVELSE	15
5.2 EGENSKAPER SOM VEKTLLEGES FOR Å FORBEDRE EGENSKAPER I AVLSMÅLET	16
6 UTVALG AV HINGSTER – KÅRING	16
6.1 KÅRINGSVEDTEKTER	17
6.2 EKSTERIØRDØMMING, VETERINÆRUNDERSØKELSE OG BRUKSPRØVE PÅ UTSTILLING	18
6.3 INFORMASJON OM AVKOM	19
6.4 HINGSTER MED AVKOMSGRUPPE	19
6.5 BRUK AV EGEN UKÅRA HINGST PÅ EGNE HOPPER	19
6.6 BRUK AV EMBRYO	19
6.7 BRUK AV SÆD FRA DØD HINGST	19
6.8 KUNSTIG SEMIN (KS).....	19
7 UTVALG AV HOPPER	20
7.1 HOPPEUTSTILLINGER	20
8 AVLSREGULERENDE TILTAK	20
9 AVLSSTIMULERENDE TILTAK	20
9.1 AVLSSTIMULERENDE TILTAK I REGI AV NORSK HAFLINGERFORENING.....	20
9.2 AVLSSTIMULERENDE TILTAK I REGI AV NORSK HESTESENTER	20
10 OPPFØLGING AV AVLSPLANEN	21
10.1 REVISJON AV AVLSPLAN	21
10.2 ENDRINGSFORSLAG AVLSPLAN	21
10.3 AVLSRÅD	21
10.4 STAMBOK OG REGISTER	21
11 INSTRUKSER FOR KÅRINGSNEMND OG DOMMERE	22
11.1 REGELVERK	22
11.2 UTDANNING AV DOMMERE.....	22
12 HÅNDTERING AV KLAGER PÅ RESULTAT FRA UTVALG AV AVLSDYR	22
12.1 KLAGERETT	22
12.2 KLAGEHÅNDTERING.....	22
FIGUR 1: UTVALGSMODELL FOR HINGSTER	23

Revisjonsoversikt

Endrings-tidspunkt	Endring
Avlsplanen ble revidert i styret ved Norsk Hestesenter 4.juli 2006.	Kapittel 6 – utvalg av hingster – kåring Pkt. 6.1. Utstillingsrett Endret ordlyd: " En hingst har rett til å stilles ut og kan kåres/premieres om han er A-registrert i Norsk Haflingerforening og moren har oppnådd minimum 3. premie på offentlig utstilling. Faren til hingsten må være kåret. Utenlandske hingster som vises til kåring, må fylle de kravene til avstamming som gjelder for registrering i Norsk Haflingerforening. Avkom etter godkjent bruk av egen ukåra hingst på egne hopper født til og med 2006, skal registreres i A-register og har fulle rettigheter i avlsrelatert virksomhet. "

1 Innledning

Avlsarbeidet med hest er i Norge basert på sterke tradisjoner. Interesserte oppdrettere, statskonsulenttjenesten, kåringsnemnder etc., har i tillegg til våre tradisjonelle avlstiltak som hesteavlssetrer, hesteavlslag og utstillingsvesenet, lagt grunnlaget for dagens kvalitet på hest i Norge. I de senere tiår har prestasjoner og konkurranseresultater fått økt betydning. Dette bidrar til at grunnlaget for å drive avl av hest er noe forandret.

Norsk Hestesenter er ansvarlig for å utarbeide avlsplaner for alle hesteraser/typer som det drives organisert avl med i Norge. Ved siden av å være retningsgivende for hvordan avlen skal drives i framtida, skal avlsplanene gi grunnlaget for utvalg av avlsdyr, være retningslinjer for kåringsnemnd/dommere, være et juridisk dokument ved klagesaker og være retningsgivende for tildeling av økonomisk støtte til avlsarbeidet.

Avlsplanene har hatt utgangspunkt i et spørreskjema om avlsmål, avlstiltak og avlsplaner som ble sendt alle avlsorganisasjonene. Disse ble bearbeidet, og momenter fra spørreskjemaene ble diskutert nærmere sammen med representanter for de aktuelle avlsorganisasjonene. På basis av dette har så de enkelte planene blitt utarbeidet. Avlsplanene skal være et ledd i det videre arbeidet med en nasjonal avlsplan for hest.

Gruppen som har arbeidet med avlsplanene er: Leder av avlsrådet ved Norsk Hestesenter, Prof. Odd Vangen, avsleder ved Norsk Hestesenter, Tore Kvam og prosjektleder Nina Valberg Nordrum. Turid Helfjord, Live Ulven og Solveig Wisløff ved Norsk Hestesenter har i tillegg gitt verdifulle bidrag, og mange verdifulle bidrag er også mottatt fra avlsorganisasjonene. Det Norske Travselsskap har selv hatt ansvaret for utarbeidelsen av avlsplanene for de to traverrasene. Dette arbeidet har foregått i samarbeid med forskningsmiljøene ved Norges Veterinærhøgskole og Norges Landbrukshøgskole. Sluttbearbeiding har avlsutvalget i Det Norske Travselsskap stått for basert på høringsuttalelser fra bl.a. forbund og lag.

Avlsplanene skal være operative f.o.m. avlssesongen 1995. Før endelig godkjenning, har planen vært ute til høring i de enkelte organisasjonene. Det er et ønske at den endelige avlsplan blir et aktivt brukt hjelpemiddel i avlsarbeidet med hest i Norge.

2 Rammebetingelser for avlsarbeid på hest i Norge

Hovedformålet med avlsarbeidet er å oppnå genetisk framgang for de ulike egenskapene i forhold til intensjonene, slik de er nedfelt i avlsmålet. En viktig del i avlsplanarbeidet vil være å vurdere de ulike rammer eller begrensninger som foreligger. Rammene kan være av både ekstern og intern karakter. Med eksterne forhold menes f.eks. nasjonale og internasjonale politiske forhold, bioteknikker og kvalitetskrav. De rammevilkår som næringa selv setter for avlsarbeidet vil preges av de ytre forholdene, men er også styrt av næringas egne målsetninger, dyrestruktur, regelverk for avlsdyr, næringspolitiske disposisjoner og ikke minst den økonomiske evne næringa til enhver tid har. Dyrearten vil også ha sine særegne biologiske betingelser og begrensninger som f.eks. fruktbarhet, som setter grenser for effektiviteten i avlsarbeidet. Det vil derfor være nødvendig å vurdere mulige avlsmessige tiltak og deres sannsynlige effekt, opp mot de begrensninger som eksisterer.

2.1. Hesteholdets omfang og brukere av hest

Hestetallet i Norge ligger i dag opp mot 50 000 hester totalt, og årlig bedekkes det rundt 5000 hopper. Rasfordeling viser at dødehest og kaldblodstraver utgjør ca. 30 % av hestene, varmblodstraver 20 %, fjordhest 11 % og ridehester og ponnier ca. 20 %. I tabell 1 nedenfor er det vist en oversikt over registrerte hester i ulike grupper pr. 31.12.2000 (Norsk Hestesenter). Antall registrerte hester vil være mindre enn det faktiske antallet, da mye hest ikke tilhører noen definert brukergruppe, eller ikke er registrerte i sin gruppe.

**Tabell 1 Antall hester i ulike grupper
(Norsk Hestesenter 31.12.2000)**

Brukergruppe	Ant. reg. hester	% 1990	% 1998	% 2000
Det Norske Travselkap	22000	52,0	43,5	45,0
Fjordhest	5500	16,9	12,9	11,2
Islandshest	5000	8,4	11,7	10,2
Ponnier	4500	4,2	7,1	9,2
Norsk varmbloods ridehest	4000	6,5	9,4	8,2
Dølehest	3000	5,6	7,1	6,1
Nordlands/Lyngshest	2300	3,7	5,7	4,7
Fullblodshester xx	2100	1,7	1,4	4,3
Fullblodsaraber ox	650	1,1	1,5	1,3

I dag brukes hesten først og fremst til sport og fritidsaktivitet, og behovet for hest i landbruket er minimalisert de siste tiår. Kun ca. 7 % av driftsenhetene i jordbruket har hest, og disse bruksenheter brukte hesten ca. 30 timer pr. år i jordbruket og ca 20 timer pr. år i skogbruket. I skogbruket det vært en økende interesse for bruk av hest, særlig i tynning og transport over kortere distanser.

Det foregår totalisatorløp ved 11 travbaner og en galoppbane i Norge. Travporten er den største hestesportsgrenen. Totalisatorspill ble innført i 1928 og var hovedårsaken til den sterke utviklingen i travravlen. I år 2000 ble det i Norge spilt på hest for 2,5 milliarder kroner. Ca. 5000 travere og 400 galopphester deltar i totalisatorløp hvert år.

Interessen for ridesporten har vært sterkt økende de siste tiår. Konkurranseridningen omfatter de fire grenene sprang, dressur, feltritt, voltige og distanseritt. Konkurranseskjøring er relativt nytt i Norge. Sporten er organisert i Norges Rytterforbund som har 22 000 medlemmer fordelt på ca. 270 klubber. Ca. 6500 hester er registrert i konkurransesammenheng (krets nivå og høyere).

Ponnirasene dekker behovet for en mindre hest til barn.

Flere av raseorganisasjonene arrangerer egne konkurranser innenfor ridning og kjøring.

2.2. Avlsdyrbestand og avlsstruktur

Antall avlsdyr i populasjonen vil sette begrensninger for avlsframgangen. Seleksjons-intensiteten (utvalgsintensiteten) og sikkerheten i utvalget vil bli mindre i små populasjoner, og føre til redusert avlsframgang. I små populasjoner må en dessuten ofte sette begrensninger på avlsarbeidet i form av mottiltak ovenfor en innavlsøkning. I avlsprogram der nyere teknikker innen avlsverdiberegning blir tatt i bruk, vil det også være nødvendig å forholde seg til innavl.

Som det går fram av tabell 2 nedenfor, er det stor variasjon i antall avlsdyr innen de enkelte hestepopulasjonene i Norge. Ofte er avlsdyra også geografisk spredt ut over store avstander, noe som vanskeliggjør avlsarbeidet. Strukturen i hesteavlen, med mange små enheter, bidrar til liten investeringsevne både mht. tekniske og arbeidsmessige avlstiltak. Det betyr at eventuelle tiltak som man ønsker å beholde eller innføre må være økonomisk lette å bære og arbeidsmessig lite krevende for at man kan forvente stor oppslutning.

Tabell 2 Avlsdyrbestand av alle norske hesteraser i 2000 (Antall avlshingster og avlhopper)

Dette er antall aktive avlsdyr registrert i avlsorganisasjonene. I tillegg finnes det et stort antall brukshester.

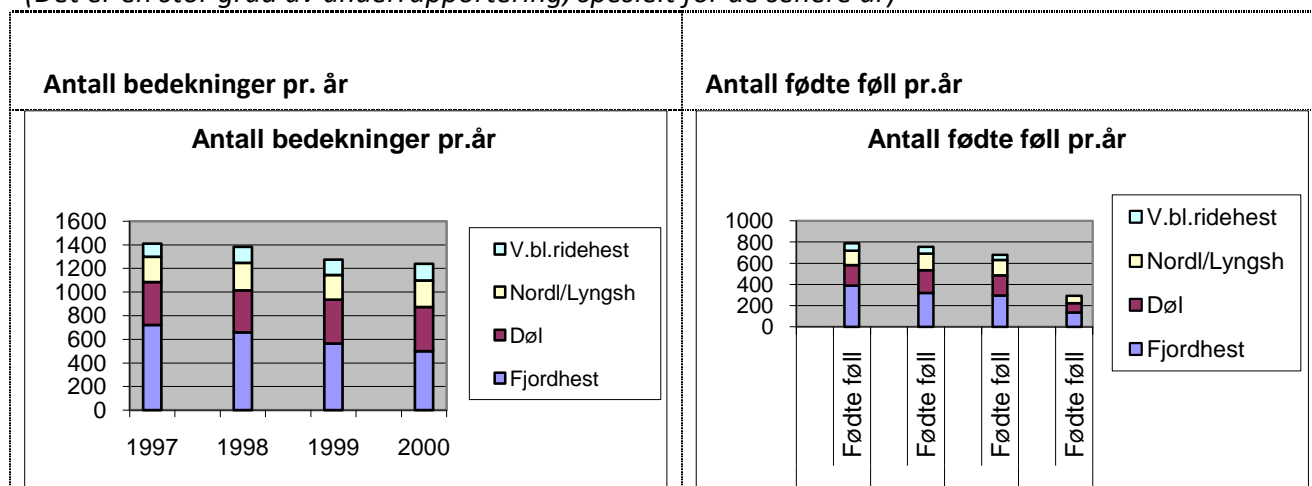
Rase	2000	
	Hingster	Hopper
Dølehest	33	373
Fjordhest	49	500
Nordlands-/Lyngshest	42	225
Varmblods ridehest	34	150
Fullblods araber	45	53
Shagya	5	17
Islandshest	23	273
Lipizzaner	2	4
Ponnier		
• <i>Sportponni</i>	23	34
• <i>Connemara</i>	7	4
• <i>New Forest</i>	24	13
• <i>Welsh</i>	43	41
• <i>Dartmoor</i>	8	9
• <i>Exmor</i>	1	0
• <i>Godtlandsruss</i>	8	4
• <i>Shetland</i>	115	259
Kaldblods traver	99	1813
Varmblods traver	141	1339
Engelsk fullblod	10	101
Andre	10	20

De nasjonale eller særnorske rasene har begrensninger i avlsarbeidet ved at de i liten utstrekning kan importere nytt avlsmateriale utenfor Norge. For disse rasene har Norsk Hestesenter et særlig forvaltningsansvar når det gjelder å ivareta den levende kulturarv som disse rasene representerer. Norge har et særlig ansvar for å ta vare på, avle og utvikle disse rasene. Dette forutsetter at avlsarbeidet gjennomføres på en forsvarlig måte. Raser med internasjonal tilknytning, har gjerne et samarbeid med sin moderorganisasjon. Der ligger det ofte klare direktiver og forpliktelser for avlsarbeidet som den enkelte raseforening må forholde seg til. Det gjelder både stambokføring, identifisering, avlsteknikker (kunstig sædooverføring, nyere fruktbarhetsteknikker etc.).

I henhold til "[Forskrift om godkjente \(reinavla/registrerte\) dyr av hestefamilien](#)" §4 med [vedlegg 1](#) kreves det offisiell godkjenning av avlslag eller organisasjoner som fører eller oppretter dyreregister (stambøker). Landbruksstilsynet har godkjent de avlslag og organisasjoner nevnt i [vedlegg 1](#). I dag er det Mattilsynet som er godkjenningssinstans.

Tabell 3 Antall bedekninger og antall fødte føll pr. år for de rasene Norsk Hestesenter fører stambok for.

(Det er en stor grad av underrapportering, spesielt for de senere år)

2.3. Økonomiske rammebetingelser for avlsarbeidet

Norsk Hestesenter (NHS) er ansvarlig for utvikling og gjennomføring av hesteavl i Norge. NHS er en stiftelse, som eies og drives av nærings ulike lag og foreninger (17 stk. i 2000).

NHS har avlsleder, som er den administrative leder for hesteavl i Norge, og avlsråd med ansvar for å arbeide for å fremme kvalitet og utvikling på hesten i Norge, og dessuten arbeide for å fremme norsk avl. Avlsrådet er et rådgivende organ i faglige saker for styret i Norsk Hestesenter. Styret kan gi avlsrådet delegert myndighet til selvstendige avgjørelser i spesielle saker.

Norsk Hestesenter står ansvarlig for samtlige hingsteutstillinger som arrangeres i landet. Offentlig regulering av hesteavl har lange tradisjoner i Norge. Allerede i 1696 ble en viss form for tvungen kåring av hingster forsøkt innført av stattholder Gyldenløve, uten at det ble en realitet. De første utstillingsreglene kom i 1869 og fastlegger "dølehestens type". Revisjonen av reglene i 1874 slår fast at denne type skal fremmes reinavla, -utstillingsdyra skal følgelig være av "ublandet norsk herkomst". Hanndyrloven vedtatt av Stortinget i 1873 ga etter revideringen i 1919 herredstyrene fullmakt til å forby bl.a. hingster sluppet i fellesbeiter, hvis dyret på forhånd ikke var godkjent som avlsdyr. I 1939 vedtok Stortinget den første Lov om kåring av avlshingster. Denne loven og de regler departementet ga i.h.t. loven ble satt i verk fra 1.1.1941. Kåringsloven har vært gjeldende inntil den ble erstattet av Lov om husdyravl av 4.desember 1992 med Forskrift om godkjente (reinavla) dyr av hestefamilien som ble gjeldende f.o.m. 1.7.1994 og erstattet av [Forskrift om godkjente \(reinavla/registrerte\) dyr av hestefamilien](#). I denne forskriften fastslås at krav til kåring gjelder for alle hingster og avlsretninger i Norge.

Norsk Hestesenter er videre med på å arrangere hoppeutstillinger og unghestskuer. Dette er avlstiltak med stor tradisjonell og kulturell betydning mange steder i landet.

Norsk Hesteavlscenter er en annen verdifull tradisjon i norsk hesteavl, og en del av virksomheten til Norsk Hestesenter siden 1988. Ordningen var tidligere tilknyttet Statskonsulenttjenesten. Pr. 2000 angår virksomheten de norske rasene, i hovedsak døl og nordlands/lyngshest.. (Se avlsplanene for disse rasene)

Den økonomiske rammen for hesteavl har i de senere år ligget på i overkant av 5 mill. kr. I dette beløpet inngår drift av avlsadministrasjonen med avlsleder, fagkonsulent og kontor-sekretær/stambokfører, statsutstillingene og hesteavlsetrene. Rammebevilgningen til avlstiltak fra Norsk Hestesenter direkte til avlsorganisasjonene er for 2001 på totalt 900 tusen kroner.

2.4. Faglig utvikling og samarbeid

Norsk Hestesenter skal være avlsfaglig senter med kompetanse innen anvendt hesteavl, samt spille en sentral rolle i håndtering og koordinering av data til avlsarbeidet. Det legges vekt på et nært samarbeid med de aktuelle fagmiljøene innen husdyrfag og veterinærmedisin. Dette medfører gjensidig nytte og stimulans i framtidig arbeid. Videre er evaluering og oppfølging av avlsplanen en kontinuerlig prosess der nyere forskningsresultat og praktisk erfaring av betydning legges til grunn. God kontakt og samarbeid med de enkelte avls- og brukerorganisasjoner innen heste-sporten er viktig for en best mulig oppfølging av avlsarbeidet, og ved diskusjon om framtidig avlsretning/strategi. Norsk Hestesenter ser det dessuten som viktig å øke det avlsfaglige kunnskapsnivået både ute i organisasjonene og blant aktørene i det sentrale avlsarbeidet (dommere etc.) gjennom informasjon, møtevirksomhet og kurs.

3 Generell avlsmålsetting på hest

Som ansvarlig for all nasjonal avl av hest i Norge, skal Norsk Hestesenter medvirke til å avle en hest som tjener framtidige hesteeiere og brukere av hest på en best mulig måte, og som totalt sett vil være til nytte for samfunnet. Utarbeiding og etablering av avlsplaner for alle norske hesteraser er nødvendig for å nå denne målsettingen. Norsk Hestesenter ser det videre som viktig å initiere norsk avl på områder der det importeres mye hest i dag.

Hesten har i dag fått mange nye oppgaver, og dekker nye behov innen sport, rekreasjon og terapi. I større grad enn tidligere rettes hesteavlen mer opp mot bruksoppgaver. Et viktig ledd i avlsplanene vil derfor være å måle egenskaper så nær opp til dyras bruksområde som mulig. For mange raser vil imidlertid en for ensidig vektlegging på bruksegenskaper og prestasjoner kunne gå på bekostning av ønsket om å bevare typepreget og helheten til rasen. For disse rasene vil helhet og typepreg være det overordna.

Etablering av avlsplaner gir i større grad mulighet til å styre avlen, slik at også de langsiktige avlsinteressene blir ivaretatt. Dette er interesser knytta til helse, lynne og håndterbarhet, holdbarhet og fruktbarhet, samt ønsket om å unngå problemer ned innavl. Å inkludere disse egenskapene i avlsmålet vil kunne redusere hastigheten på avlsframgangen på kort sikt. Over tid synes det allikevel å være en riktig strategi å ta ansvar også for dette. En slik avlsstrategi vil i tillegg være et riktig ståsted i forhold til en framtidig etisk debatt, og tjene de framtidige hesteeierne gjennom reduserte veterinær- og utrangeringskostnader.

Et viktig moment i avlsplanene vil være å imøtekomme det langsiktige forvaltningsansvaret Norsk Hestesenter og de enkelte raseorganisasjoner har påtatt seg. For de nasjonale rasene går dette i hovedsak ut på å holde innavlen i populasjonen under kontroll.

De nasjonale rasene omfatter små populasjoner med begrenset mulighet for import av nytt avlsmateriale. Rasene har stor betydning i en kulturell sammenheng, og i det framtidige avlsarbeidet vil det være viktig å sikre levedyktigheten til disse populasjonene gjennom et strukturert og regulert avlsarbeid. Raser med internasjonal tilknytning har en større mulighet for import av nytt avlsmateriale. For disse rasene går forvaltningsansvaret ut på å fremme avlen av norsk hest, og å tilby hest til de ulike grener i hestesporten.

Import av hest til Norge er for enkelte raser betydelig både som sports- og fritidshest. Behovet for bl.a. varmblods ridehest dekkes ikke av norsk avl i dag. En viktig målsetting er derfor å øke tallet på norskoppdretta hest av internasjonal kvalitet.

Målsettingen med avlsarbeidet for de nasjonale og internasjonale rasene blir følgelig noe ulik. For de nasjonale rasene vil et langsiktig forvaltningsansvar for rasen være viktig. Men også disse rasene skal konkurrere med importerte hester på en rekke bruksområder innen hestesporten. De internasjonale hesterasene kan i større grad ta mål av seg å avle en hest som er internasjonalt konkurransedyktig. Avl av

hest på et internasjonalt nivå vil gi muligheter for eksport. Avlsframgangen vil i stor grad være avhengig av de rammebetingelser som gis (f.eks. styring av importert avlsmateriale og importert sæd).

Betydningen av å gjennomføre et avlsarbeid der alle arbeider mot samme mål og sikrer framgang for egenskaper i avlsmålet, synes selvfølgelig. Avlsarbeidet vil komme hele næringa til gode. Det er derfor viktig at det gis mulighet for å drive et seriøst avlsarbeid og at rammevilkårene ligger til rette. Avlsplanene skal medvirke til et systematisert og strukturert avlsarbeid.

Avlsplanene for de ulike rasene er lagt opp etter samme mal med en hoveddel og en vedleggsdel. På den måten er de godt gjenkjennelig også mellom raser. Planene skal være gjenstand for kontinuerlig vurdering og oppfølging, slik at de kan endres når situasjonen krever det.

4 Avlsmålsetting for Haflingeren

4.1 Historien til Haflingeren

Sør-Tirol – opphavsområdet for Haflingeren

I 1874 ble hingsten 249 FOLIE født. Han regnes som stamfar til alle haflingere. Folies far var araberhingsten 133 El Badavi XX11, moren en lokal hoppe av Galisisk opphav, av den typen som i lang tid hadde vært avlet i område rundt Meran.

I 1874 tilhørte Tirol kongeriket Østerrike-Ungarn, men opp gjennom historien hadde grevskapet Tirol mellom Trient i sør og Innsbruck i nord, stadig skiftet herredømme. For 1000 år siden, når Romerriket fremdeles var en stormakt, lå provinsene "Noricum" (Nord-alpene) og "Ratien" (Sør-alpene) her. Allerede da krysset en de små kompakte fjellhestene med araberhester fra Hellas, Bysant og Arabia. I mer enn 1000 år var hesten, særlig i krigstid, ett viktig transportmiddel. Og i likhet med romerne var østerikerne interessert i de fotsikre fjellhestene.

I 1880 ble så en østerrikske hesteoppkjøper for militæret, oppmerksom på den gullfukse hesten fra Tirol. Da startet samarbeidet mellom landbruksministeriet og militæret i Wien.

Fjellbøndene i Sør-Tirol (Meran og Vinschgau-område) ble oppfordret til å avle fotsikre kløvhester. En gang i året reiste så en kommisjon rundt i området og kjøpte opp de beste 3-åringene til militæret. Disse hestene ble så i løpet av 4 år trent og opplært til militærtjeneste. De kom så tilbake til bøndene, som fikk betalt for å ta seg av dem, samtidig som de og kunne nytte disse hestene i gårdsarbeidet. Under øvelser og i tilfelle krig måtte hestene stilles til disposisjon for det militære. Denne ordningen sparte militæret for oppstallingskostnader og transport, samtidig som det sikret fjellbøndene en tilleggsinntekt.

Militæret valgte i 1904 ut omkring 100 hopper fra Tschögglberg/Meran og 120 hopper fra Vinschgauområdene, med stort araberinnslag, som "avlskvalifiserte". 249 FOLIE var relativt mørk, men det ble senere kryssset inn en lysere fuks fra Sarntal (nord-øst for Meran). Denne typen ble særlig populær, og gav rasen dens typiske rasekjennetegn; Fuksfarge med hvit man og hale. Våre dagers 7 blodslinjer i haflingeravlen kan alle føres tilbake til 249 FOLIE.

Navnet "Haflinger" ble i starten brukt om alle kløvhester fra dette området – oppkalt etter en liten landsby, Hafling, 3 km fra Meran. I 1898 ble dette navnet innført av landbruksministeriet som offisielt navn på denne hesterasen fra Sør-Tirol.

I 1904 slo oppdrettere fra områdene Hafling, Voran, Molten og Jenesien (alle lokalisert rundt Meran) seg sammen til "1.Haflingeravlsforening Molten". Foreningen bar kostnadene for en felles avlsstasjon. Dette var etter tiden et moderne avlstiltak

Dagens "Sudtiroler Haflinger Pferdezuchverband" fortsetter denne tradisjonen. Foreningen har en egen oppdrettstasjon, "Sandhof", der oppdrettere kan få unghestene sine opplært dersom de ikke selv har plass eller anledning. De har også felleseter for unghingster på 2000 meters høyde i Alpene. I fellesskap passer en strengt på å ta vare på de ulike avlslinjene. Til dette hører så den årlige hingstekåringa i Meran der 2 ½ års hingster blir framstilt. Her blir det blant mange "kvalitetshingster" selektert strengt og bare ¼ til 1/3 av dyrene slipper gjennom og blir tatt inn i avlen. Disse strenge utvalgsriteriene har ført rasen dit den er i dag, og de er også viktige for å ikke "utvanne" rasen i fremtiden.

4.2 Opphavet til rasen

De 7 blodlinjene – hingstelinjene

A-linje
B-linje
M-linje
N-linje
S-linje
ST-linje
W-linje
H-linje

De to hingstene 14 Folie og liz. 252/233 Hafling skulle føre stamlinjen videre. Det eksisterer 7 blodlinjer, hvorav 6 kan føres tilbake til 14 Folie 1 og kun en til liz.252/233 Hafling, nemlig W-linjens grunnlegger 401 liz. Willi.

liz. 42 Mandl leverte i sine 14 år i avlen 130 registrerte avlshingster og et verdifullt hoppemateriale og regnes for den mest suksessrike hingst innenfor haflingerrasen. Kun A- og W- linjenes grunnleggere utgår ikke fra liz. 42. Mandl.

De 7 blodlinjer, som alle renavlede hingster går tilbake til:

A-linje:

999 Anselmo (Hansele), f. 1926
5. generasjon etter 249 Folie

B-linje:

Bolzano, f. 1915
4. generasjon etter 249 Folie

M-linje:

Massimo, f. 1927
6. generasjon etter 249 Folie

N-linje:

Nibbio (Niggl 11), f. 1920
5. generasjon etter 249 Folie

S-linje:

Stelvio, f. 1923
5. generasjon etter 249 Folie

St-linje:

1074 Student, f. 1927
6. generasjon etter 249 Folie

W-linjen:

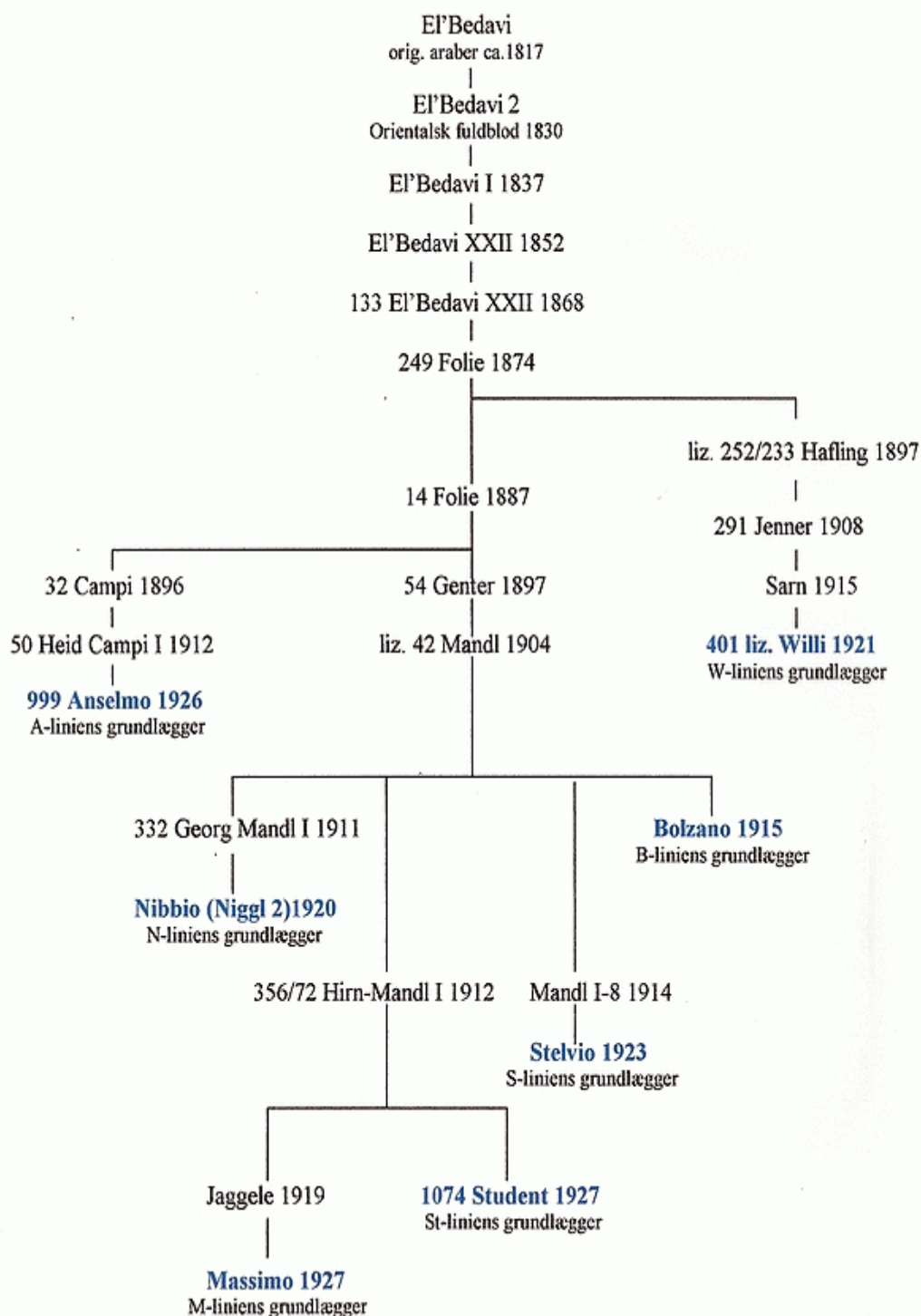
401 liz. Willi, f. 1921
4. generasjon etter 249 Folie

H-linjen:

Kommer fra N-linjen.

Det er navn som begynner på H. Det er egentlig ingen egen linje, men kommer fra N-linjen. I Italia hadde tidligere vært år sin bokstav, ett system som delvis lever fortsatt og kan forklare italienske hingstenavn som "S-Baldo" (S-linjehingst født "B året" 1998) eller Ast-Senzero (A-linjehingst født i "S-året" 1996). En italiensk N-linjehingst ved navn Hofrat, som ble født i "H-året" 1952, ble importert til Tyskland, og hans sønner fikk i Tyskland navn som begynte på H. Slik ble H-linjen til.

Stamtavle for blodliniernes grundleggere

**A-linje: 999 Anselmo (Hansele),
f. 1926**

B-linje: Bolzano, f. 1915

**N-linje: Nibbio (Niggl
II), f. 1920**

St-linje: 1074 Student, f. 1927

**W-linje: 401 liz. Willi, f.
1921**

Missimo finner ikke bilde

4.2.1 Navngivning

Det finnes som nevnt ovenfor 7 hingstlinjer A,B,M,N,S,St og W. Hingsteføll skal ha navn etter forbokstaven på faren. Det er viktig å gi St hingsteføll navn på St og ikke bare S.

Hoppeføll skal ha navn etter forbokstaven på moren.

4.3 Haflingeravlen i dag og i framtiden

4.3.1 Nasjonalt og internasjonalt ansvar. Kulturarv og gamle tradisjoner – nye tider

Rasen var tidligere en lettere type på omlag 150 cm, rundt 1.verdenskrig ble rasen avlet ned for å få en liten kompakt arbeidshest. I senere tid har avlen gått i retning av sånn den engang var. I dag ønsker man en sportshest som kan brukes til det meste.

4.3.2. Overordna ansvar - bevare rasetype, særpreg og mangfold

Uansett hvilken type man avler på, den tunge eller den lette, skal rasepreget være tilstede. Begge typer er akseptert, men for brukervennlighet er lynne og bruksegenskaper også viktig å ta vare på.

4.3.3 Endra krav gjennom tidene.

Kravet til haflingereren har vært endret i den siste tiden fra den tunge arbeidshesten til en mer sportselig type som har mer høyde, bevegelse og letthet i kroppen. Dette er det viktig å ta hensyn til i avlen blant annet for å få en bedre fritidshest for hele familien.

4.3.4 Avl, oppdrett og økonomi

I Norge i dag er det få oppdrettere. Vi ønsker mer seriøs avl, ikke bare produksjon av haflingerere, men gode avlshester for å styrke rasen. Det vil være aktuelt med tilskudd til de som avler seriøst og tar den biten med å leie inn hingst eller kjøpe.

4.3.5 Innavlsproblematikk

For å unngå innavl er det viktig med nytt blod inn i Norge. Foreningen ønsker derfor at folk kjøper hopper fra seriøse oppdrettere i utlandet og gjerne at de forhører seg med Norsk haflingerforeningen hva som trengs av hester. Innleid hingst er også et tema for å få inn noe nytt blod.

4.3.6 Avl, bruk og marked

Avl mot en god brukshest er viktig for å få nok omsetning av haflingereren. Hester som egner seg til sprang, dressur og kjøring er viktig, samt turhester. De tunge jordbrukshestene er det ikke samme etterspørsel etter og vil derfor bli i mindretall i framtiden.

5 Avlsmål

I avlsmålet er egenskapene vektlagt som vist nedenfor:

Egenskap	Vektlegging i %
Eksteriør	50 %
Bruksegenskap	20 %
Lynne	20 %
Holdbarhet	10 %

5.1 Rasebeskrivelse

Etter hingsten Folie, tillates ikke innkryssning med fremmedblod, verken på hoppe- eller hingstesiden. Renavl er den primære oppgave. Haflingereren blir avlet som en fritidshest, derfor blir spesielt ride- og kjøreegenskaper viktige i avlsøyemed.

1. Type:

Det ønskes et harmonisk eksteriør, som er anvendelig til en fritidshest. Det ønskes et bilde av en elegant og harmonisk hest. Her til hører et tørt og uttrykksfullt hode med store øyne, velansatt hals, et passe langt og elastisk midtstykke, et godt, ikke for kort og hellende kryss. En god muskulatur, samt rene og korrekte lemmer. Hingstene og hoppene skal vise tydelige maskuline og feminine uttrykk.

Rød/fuksfargen fra lysrød til leverrød med hvit man og hale. Farveuregelmessigheter i grundfarven, sånn som stikkelhår eller edelpletter er uønskelig og blir bedømt negativt, og kan medføre utelukkelse.

Avtegn i hodet er ønskelig men ikke en forutsetning, for mye avtegn kan føre til utelukkelse. Avtegn på benene er ikke ønskelig, men ett avtegn opp til halve pipen blir ikke negativt dømt. Ved 2 benavtegn fratrekkes ett poeng og ved 3 benavtegn fratrekkes 2 poeng. 4 benavtegn betyr utelukkelse. Benavtegn som når opp over hasene, likeledes utlukkes.

Stangmål fra 136 - 150. Minstemålet må man ikke gå under, og kan da ikke kåres/premieres. Høyden kan overskrides, hvis haflingereren har et godt eksteriør. Dette gjelder en god type og et godt temperament.

2. Hodet

Hodet skal være edelt og tørt, og i størrelse passe harmonisk til hesten.

Den skal ha store, fremadrettede øyne og store nesebor. Hodet skal likeledes fremvise passende frihet i nakken og en korrekt stilling av ørene.

3. Halsen:

Halsen skal være tilstrekkelig lang og tilspisse seg mot hodet. Det må ikke være under- eller svanehals. Den må ikke være for bred og skal fremvise god ganaschefrihet, og god bevegelsesfrihet i nakken.

4. Frampart:

Markert manke, som strekker seg langt inn i ryggen, og en stor skrå skulder og tilstrekkelig brystdybde er ønskelig.

5. Midtstykke:

Ryggen skal være middels lang med gode muskler og i bevegelsen forene både sving, trekraft og likevekt.

6. Bakparten:

For bakparten gjelder det å vise et langt, lett bøyet, ikke for sterkt hellende og ikke for spaltet kryss med en kraftig muskelmasse. Halen må ikke være for lavt ansatt. Alt i alt gjelder en harmonisk oppdeling av kroppen i for-, midt- og bakpart.

7. Forlemmer:

Fundamentet skal i særdeleshet være med klare og velformede ledd, med ett flatt kne. Sett forfra og bakfra, skal man se en lik stilling av forlemmene. Sett fra siden ett likestillt forben med til enhver tid lik tåakse med ca. 45-50 gr. vinkel til jorden. Kodene skal være lange og godt utviklet. Hovene skal være runde, velmarkerte og med slitesterk hornkvalitet. Forholdet albue-forkne og forkne-hov skal være likt.

8. Baklemmer:

For baklemmene gjelder, hva angår korrekthet i stillingen, det samme som for forlemmene, men her ønsker man et klart, velformet, kraftig haseled, med god overgang og en vinkel på 150 gr på bakbenet.

9. Gangarter:

Gangartene skal være så korrekt, elastisk, taktfast og så feilfrie som mulig.

10. Frembydning:

Haflingeren skal ha en så god fremadbydende bevegelse som mulig uten altfor flate gangarter.

Haflingerens høyde: 136cm-150cm stangmål. Minstemålet må overholdes for at hesten skal kunne avlsgodkjennes. Høyeste mål kan overskrides så lenge den har godt ekstriør.

5.2 Egenskaper som vektlegges for å forbedre egenskaper i avlsmålet

Eksteriør bedømmes etter følgende kriterier:

Rasetype og preg
Kroppsbygging, muskulatur
Beinkvalitet og beinstilling
Bevegelser
Helhetsinntrykk

Bruksegenskaper som vektlegges i avlsarbeidet er:

Allsidighet
Kjøreegenskaper
Rideegenskaper
Bevegelser
Lynne

Lynne er en vurdering av måten hesten opptrer på utstilling. Lynne skal beskrives og vurderes av både kåringsnemnd/ dommerer, veterinær og bruksprøvedommere.

Holdbarhet blir dømt ut i fra hestens egen holdbarhet i tillegg til eksteriøre trekk som påvirker holdbarheten. Utvalg for holdbarhet er knytta til veterinærundersøkingen og eksteriørvurderinga.

6 Utvalg av hingster – kåring

I utvalget av avlsdyr blir det lagt størst vekt på hingster, fordi det er på hanndyrsida en kan gjøre det viktigste og strengeste utvalget, men også hoppene skal være av en viss kvalitet, minimum 3.premie for å kunne bli mor til kåret hingst. Utvalg av hingster til avl er bygd på individdømming (kåring). Individdømming skal gi grunnlag for å velge ut avlsdyr med best mulig egenskaper i tråd med avlsmålet, og samtidig gjøre det mulig

å påvise defekter på dyret som diskvalifiserer fra bruk i avlen. For eldre hingster vil en ha tilleggsopplysninger gjennom avkom.

Hingster med avlsgodkjenning fra et EU-land som følger Verdens Haflingerforening og som fyller norske registreringskrav, kan få avlsgodkjenning i Norge under forutsetning av at de fremstilles og består den veterinære helsekontroll på norsk kåring.

6.1 Kåringsvedtekter

6.1.1 Utstillingsrett

En hingst har rett til å stilles ut og kan kåres/premieres om han er A-registrert i Norsk Haflingerforening og moren har oppnådd minimum 3.premie på offentlig utstilling. Faren til hingsten må være kåret. Utenlandske hingster som vises til kåring, må fylle de kravene til avstamming som gjelder for registrering i Norsk Haflingerforening. Avkom etter godkjent bruk av egen ukåra hingst på egne hopper født til og med 2006 skal registreres i A-register og har fulle rettigheter i avlsrelatert virksomhet.

6.1.2 Kåring/premiering

Kåring/premiering blir gjennomført av en godkjent kåringsnemnd på en kunngjort offentlig utstilling. Kåring/premiering blir utført i følge gjeldende avlsplan, og retningslinjer for kåring og kåringsnemnder (se [kapitel 11](#)). Retningslinjene er nærmere spesifisert i "[Forskrift om godkjente \(reinavla/ registrerte\) dyr av hestefamilien](#)".

6.1.3 Første gangs individbedømming

Første gang en hingst kan møte til individdømming er våren som 3-åring. Ved kåring blir det utført en individdømming der man legger vekt på egenskaper som er definert i avlsmålet. Første gang en hingst møter til kåring, kan han oppnå kåringsgrad og kan rangeres etter kvalitet. Kåringsgrad gir rett til avlsbruk fram til den eventuelt blir innkalt igjen eller ønsker å prøve å få premie grad. Som tre-åring behøver den ikke å vise kjøre eller rideprøve, kun longering eller tømmekjøring.

6.1.4 Andre gangs individdømming

En kåret hingst kan møte til ny individdømming som 4-åring eller eldre. Den skal da vise bruksprøve for å kunne få premie grad. Bruksprøven er da valgfri, kjøre eller rideprøve. Dømmingen skal utføres på grunnlag av resultatet av bruksprøven og eventuelle avkom hingsten måtte ha fått hvis den ble kåret som treåring og de andre egenskapene som er definert i avlsmålet.

De premiegradene hingstene kan få er 3., 2. eller 1. premie og en kan rangere dem etter kvalitet.

6.1.5 Tredje gangs individdømming

En premiært hingst kan møte på hingstekåring til ny vurdering fra 8 års alder. De premierte hingstene blir kalt inn for enten å holde på eller heve premiegraden sin som individ, eller miste retten til avlsbruk hvis de totale resultatene er for dårlige. Den totale verdien for avkommene og hingsten sine egne prestasjoner og holdbarhet skal vektlegges sammen og danne grunnlaget for avgjørelsen om premiering.

I sammenlagt vurdering blir hingsten sin verdi på avkommene gitt avgjørende vekt. Hingstene kan få premiegradene 3., 2. eller 1.premie og de kan rangeres etter kvalitet. Hingster som ikke holder mål, mister retten til å benyttes i avl.

6.1.6 Avkåring av hingst

Hingster som avler dårlig, altså gir individer med samme feil gjentatte ganger eller dårlig lynne kan avkåres.

6.1.7 Poeng system for kåring av hingster

Hingster skal ikke kåres med 5 eller 6 som tallkarakterer. Hingstene må ha minimum bare 7ere for å kunne kåres.

35-38 poeng (kåret som treåring) 3.premie, ved 38 poeng skal den stå i kvalitet.

39-42 poeng (kåret +kvalitet som treåring) 2.premie, ved 42 poeng skal den stå i kvalitet.

43-50 poeng (3.premie som treårs) 1.premie og indemieivider som kan vise til spesielt god avl skal stå i kvalitet. Hingst som er et bra individ kan få 1.premie selv om den er 4 år.

Modell for utvalg av hingster er vist i [figur 1](#)

6.2 Eksteriørdømming, veterinærundersøkelse og bruksprøve på utstilling

Ved individbedømming gjennomgår hingsten eksteriørdømming, veterinærundersøkelse og bruksprøve (ride eller kjøreprøve kun etter fylte fire år.) Kårede hingster fra EU-land som følger WHF sine regler, som skal brukes i Norge for en sesong behøver ikke vise bruksprøve.

a) Kjøreprøve eller rideprøve. (**Som treåring longering eller tømmekjøring.**)

Kjøreprøven skal inneholde følgende momenter:

- Forspenning / fraspennning
- Hesten sine evner til å la seg styre/vende
- Bakkeprøve
- Rygging
- Framdrift / vilje til å samarbeide
- Bevegelser i skritt og trav
- Travegenskaper/framdrift
- Helhetsvurdering

Rideprøve:

Vise hesten i alle gangarter. Hesten behøver ikke gå til tøylene.

Visning av hest løs i ridehall/ ridebane.

Skal gjennomføres der det er praktisk mulig. Løsvising/mønstring skal styrke dommernes vurderinger.

Ellers vises til Norsk Hestesenter sitt *gjeldende bruksprøvereglement for hopper og hingster*.

6.2.1 Individbedømmelse

Resultatene fra individbedømmingen av eksteriør, bruksegenskaper, lynne og holdbarhet skal vurderes i sammenheng med vekta som legges til de ulike egenskapene ([iffr. pkt 5.2](#)), og gi grunnlag for om hingsten kan kåres. Kravene til egenskapene i avlsmålet må tilfredsstilles hver for seg. Holder ikke eksteriøret mål, kan ikke hingsten kåres samme hvor gode bruksegenskaper han har. Har han ikke godkjent bruksprøve så kan han heller ikke kåres samme hvor godt/korrekt eksteriøret er. Det samme gjelder for lynne og holdbarhet.

6.2.2 Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering

Det skal ikke kåres hingster dersom det ved den kliniske veterinærundersøkelsen blir påvist følgende defekter:

- Klapphingst, urhingst og hingster med store ulikheter i testikkelstørrelse og konsistens.

- Pungbrokk eller navlebrokk skal ikke godkjennes. Eier av kåret hingst plikter å varsle Norsk Hestesenter og Norsk haflingerforening, dersom hingsten får pungbrokk. Dette må gjøres klart for hingsteeier ved tildeling av kåringsbrev.
- Alvorlige bittfeil. Overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade.

6.2.3 Undersøkelse av kjønnsorgan

Klinisk undersøkelse av testiklene blir gjort i forbindelse med kåring. Første gang en hingst vises, skal hingsten ha 2 testikler av normal størrelse, normalt leie i pungen, symmetriske og av normal konsistens. Rotasjon av en eller begge testikler er ikke uvanlig på noen hesteraser. Lidelsen er ikke automatisk ekskluderende. Testikkelrotasjon skal beskrives og kan vektlegges om det finnes andre uregelmessigheter knyttet til sædstreng eller testikkel. Resultat fra sædprøve vil da telle med.

6.2.4 Føllprosent/Fruktbarhet

Hingster som skal vises for andre gang må vise til godkjent føllprosent på over 50. Kåringsnemnda kan avgjøre at hingster med lav føllprosent skal kalles inn til grundigere test. Kåra hingster må ha godkjent føllprosent, eller vise til godkjent sædprøve. Kåringsnemnda i samarbeid med avlsleder og avlsutvalet for rasen avgjør om det er hingster som skal kalles inn til test av fruktbarhet. Dårlig fruktbarhet kan føre til utrangering.

6.3 Informasjon om avkom

Informasjon om avkom skal sammen med ny individbedømming gi grunnlag for avgjøring om premiering av eldre hingster, [jfr. punkt 6.1.5](#).

6.4 Hingster med avkomsgruppe

Dømming av avkomsgruppe skal gjøres etter gjeldende "*Regler for offisielle hesteutstillinger*". Men fordi Norge er så langstrakt og det ikke alltid er like lett å få folk til å reise på en avkomsbedømmelse, kan haflingerene vise til dommerkort på avkommene fra offentlig godkjent utstilling.

6.5 Bruk av egen ukåra hingst på egne hopper

Bruk av egen ukåra hingst godtas ikke i haflingeravlen.

6.6 Bruk av embryo

Det registreres ikke haflinger i Norge som har blitt til ved embryooverføring.

6.7 Bruk av sæd fra død hingst

Sæd fra død kåra/godkjent hingst kan benyttes ut avlssesongen det året hingsten døde.

6.8 Kunstig semin (KS)

Hingster kåra for avlsbruk i Norge kan og benyttes til KS på norske hopper. Importert sæd fra hingster oppstallet i utlandet kan ikke benyttes til norske hopper uten at hingsten er godkjent for dette av Norsk haflingerforening.

7 Utvalg av hopper

7.1 Hoppeutstillinger

Utvalg av hopper til avl bør baseres på individ- og avkomsbedømming. Hoppeutstillinger med bruksprøver blir derfor et viktig tiltak for utvalget av avlsdyr. For bedømming blir det vist til gjeldende "*Regler for offisielle hesteutstillinger*".

Bruksprøvene blir gjennomført etter gjeldende regler fra Norsk Hestesenter. Bruksprøve, kjøre eller rideprøve er valgfritt. Hopper som er 3 år skal kun vise longering eller tømmekjøring.

Grunnlaget for premiering ved hoppeutstillingene må være i tråd med avlsmålene for rasen. Rasen bør holde oppe sin gode tradisjon med å sette hoppene tidlig inn i avlen.

Hoppene skal være vist på utstilling og bli avlsgodkjent for å kunne benyttes i avl. Som treåring behøver den ikke å vise bruksprøve. Hopper fra andre EU land som følger WHF sine avlsmål godkjennes med sin premiering fra sitt land, men har de 100-poengs skala må hoppa minimum ha oppnådd 70 poeng for å tilsvare en 3. premie. Hoppa må være registrert i Norsk haflingerforening for å kunne brukes i avl her i landet.

7.2 Poengskala for premiering av hopper

Hopper skal premieres etter følgende poengskala

25-34 poeng, godkjent, men kan ikke bli hingstemor, hingste avkom kan ikke vises til kåring.

35-38 poeng, 3pr, ved 38poeng skal den stå i kvalitet.

39-42 poeng, 2pr, ved 42poeng skal den stå i kvalitet.

43-50 poeng, 1pr, ved veldig gode avls egenskaper skal den stå i kvalitet.

8 Avlsregulerende tiltak

For å øke kvaliteten på avlen må hoppene ha oppnådd minimum 3. premie på utstilling for å kunne bli mor til en kåret hingst. Altså hingsteavkom etter "godkjent" hoppe kan ikke vises til kåring. Det samme gjelder også for hingsteavkom etter "bruk av egen ukåret hingst brukt på egen hoppe". Disse kan ikke kåres for avl. se pkt. 6.5.

9 Avlsstimulerende tiltak

9.1 Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Haflingerforening

9.2 Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter

9.2.1 Hingsteutstillinger

9.2.1.1 Norsk Hestesenter har ansvaret for å arrangere hingsteutstillingene. Raseorganisasjonen skal hjelpe til med teknisk personell.

9.2.2 Hoppeutstillinger

9.2.2.1 Norsk Hestesenter i samarbeid med samarbeidsutvalget og raseorganisasjonene har ansvaret for å arrangere hoppeutstillingene. Raseorganisasjonen skal hjelpe til med teknisk personell.

9.2.3 Unghestskue

9.2.3.1 Norsk Hestesenter i samarbeid med samarbeidsutvalget og raseorganisasjonene har ansvaret for å arrangere unghestskue. Om det er et ønske kan åringer stilles i uoffisiell klasse på unghestsskuene. Raseorganisasjonen skal hjelpe til med teknisk personell.

9.2.4 Individregistrering og utgivelse av stambok

9.2.4.1 Hingsteeieren har ansvaret for å sende inn bedekningsliste til Norsk Hestesenter innen 1. oktober det året parringa skjer. Om bedekningslisten ikke er mottatt etter purring, og senest 1. januar året etter, kan hingsten miste godkjenningen for avl for det følgende året.

9.2.4.2 Hoppeeierene skal, innen 1. november fødselsåret, returnere utfylt fødselsattest til Norsk Hestesenter der føllene blir registrerte.

9.2.4.3 Norsk Hestesenter har ansvaret for registrering og stambokføring av haflingeren, etter de retningslinjene Norsk haflingerforening og Norsk Hestesenter til en hver tid er enige om. Målsettingen er å gi ut stambok hvert femte år.

10 Oppfølging av avlsplanen

10.1 Revisjon av avlsplan

Avlsplan for haflinger med vedlegg kan endres en gang hvert fjerde år. I spesielle situasjoner kan enkeltstående endringer gjøres utenom dette.

10.2 Endringsforslag avlsplan

Norsk Haflingerforening sender eventuelle endringsforslag til Norsk Hestesenter innen 1.oktober året før endringene er tenkt å settes i verk. Styret i Norsk Hestesenter vedtar de eventuelle endringene.

10.3 Avlsråd

Norsk Hestesenters avlsråd skal ha sammensetning slik at interessene til de ulike hesteraser blir ivaretatt gjennom egen representant, jfr. [Instruks for avlsrådet.](#)

10.4 Stambok og register

Stamboken vil aldri kunne oppta "uriktig" lagde hester. Dette innebærer at det ikke er mulig å A-registere avkom etter "ikke avlsgodkjente/kårede" foreldre. Dette omfatter hester som er etter ukåret hingst brukt på egen hoppe eller andres hoppe og blandingshester. Disse individene kan kun registreres i Norsk haflingerforenings B-register. Alle hester som kan vises på utstilling og avles på vil få A-registrering.

11 Instruks for kåringsnemnd og dommere

11.1 Regelverk

Kåring av hingster foregår etter til enhver tid gjeldende avlsplan, utstillings- og bruksprøvereglement. Kåringsnemnder og dommere blir foreslått av Norsk Haflingerforening og oppnevnes i styret i Norsk Hestesenter, i henhold til "[§ 14 i Forskrift om godkjente \(reinavl/registrerte\) dyr av hestefamilien](#)".

11.2 Utdanning av dommere

Utdanning og autorisasjon av eksteriør- og bruksprøvedommere foregår i regi av Norsk Hestesenter, etter nærmere fastsatte utdanningsplaner i samarbeid med Norsk Haflingerforening.

12 Håndtering av klager på resultat fra utvalg av avlsdyr.

12.1 Klagerett

Vedtaket som er fattet i medhold av forskriftene, gir klagerett i medhold av Forvaltningsloven av 10. februar 1967, kap. VI. Klagefristen er 3 uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet fram. Klagen sendes til det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket.

12.2 Klagehåndtering

Klage på kåring skal foreligge skriftlig til Norsk Hestesenter. Kåringsnemnda vurderer saken på nytt, med evt. nye momenter. Om vedtaket står fast, går saken til Klagenemnda for kåringsavgjøring. Endelig vedtak kan ikke påklages, om ikke Kongen avgjør noe annet.

(Se [Mandat for klagenemnder](#))

Figur 1: Utvalgsmodell for hingster

